

20190216 "Gij zult niet begeren..."

Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn rund, noch zijn ezel, noch iets dat van uw naaste is. (Exodus 20)

Jullie hebben gehoord dat er gezegd is: U zult geen echtbreuk plegen. 28Maar Ik zeg jullie: ieder die begerig naar een vrouw kijkt, heeft in zijn hart al echtbreuk met haar gepleegd. 29Maar als je rechteroog je doet struikelen, ruk het dan uit en gooi het weg. Want het is beter voor je dat een van je ledematen verloren gaat, dan dat heel je lichaam in de hel wordt gegooid. 30En als je rechterhand je doet struikelen, hak haar dan af en gooi haar weg. Want het is beter voor je dat een van je ledematen verloren gaat, dan dat heel je lichaam naar de hel gaat (Mattheus 5)

Zorg dat u niemand iets schuldig bent. Laat uw enige schuld de onderlinge liefde blijven. Wie anderen liefheeft, heeft de wet vervuld. 9Want de geboden: Geen echtbreuk plegen, niet doden, niet stelen, niet begeren, en alle andere kan men samenvatten in dit ene woord: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. 10De liefde berokkent de naaste geen enkel kwaad. Liefde vervult de gehele wet. (Romeinen 13)

1. Een of twee geboden?

We zijn bezig met een serie over de Tien Woorden van God. Vandaag gaat het over "gij zult niet begeren...". Een van de dingen die mensen zich hebben afgevraagd is: gaat het hier om één gebod of gaat het om twee geboden? Gaat het om begeren en wordt er geen onderscheid gemaakt tussen wat je begeert. Of gaat het om twee geboden: eentje over het begeren van andermans spullen. En een tweede over het begeren van andermans vrouw. Dus over lust.

Zoals het in deze Bijbelpassage geformuleerd staat, lijkt het één gebod. Maar je krijgt dan ook het idee dat de vrouw als bezit wordt gezien naast andere spullen die zich in en om het huis bevinden. Niet erg vrouwvriendelijk. In Deuteronomium worden de Tien Woorden herhaald, maar dan begint dit stukje met de vrouw en daarna pas het huis. "Maakt het uit of het een of twee geboden zijn?", zul je zeggen. Waar heeft ie het over!?

(Stel: Je kijkt uit het raam)

zij: waar kijk je naar?

- jij: Naar het huis van de buurman, zo'n huis wil ik ook wel!

(Stel, je kijkt nog een keer uit het raam)

zij: waar kijk je naar?

-jij: naar de vrouw van de buurman, zo'n vrouw wil ik ook wel

Intuitief voelen we aan dat er een verschil is! Maar betekent dat ook dat het om twee verschillende geboden gaat?

2. Binnen- en buitenkant

Als we uitzoomen en naar de Tien Woorden samen kijken dan valt in ieder geval iets op. Alle voorgaande Woorden gaan over zaken die je kunt zien. "Dien geen andere goden." Maak geen afgodsbeelden. Moord niet, steel niet, lieg niet...Maar "begeer niet..." dat gaat over je binnenkant, over je hart, je gedachten en je gevoelens...Je kunt heel gemakkelijk zeggen: dat doe ik wel/niet. Maar als

het gaat over je hart, wat er binnen in je omgaat...dan wordt het een stuk lastiger...

En dat is ook wat Jezus duidelijk maakt in de Bergrede: "ieder die begerig naar een vrouw kijkt, heeft in zijn hart al echtbreuk met haar gepleegd".

"Ben je ontrouw geweest aan je vrouw?" Neu...

"Heb je wel eens "begerig" naar een andere vrouw gekeken?" (Lastige vraag!)

Jezus verbindt het gebod van begeerte aan het gebod van trouw (overspel). En Hij laat zien dat je de verschillende geboden niet los van elkaar kunt zien. Er mag dan wel een verschil zijn tussen het begeren van een vrouw en het begeren van een huis, maar al die geboden vormen één geheel. Ze horen bij elkaar.

Dat gezegd hebbende: het zal niet toevallig zijn dat Jezus het over een vrouw heeft en niet over een huis. Intuitief voelen we allemaal aan dat het begeren van een vrouw heel goed laat zien dat onze gedachten niet in een vacuum bestaan. Ze doen iets met ons persoonlijk, en uiteindelijk ook iets met de mensen om ons heen...

Om een voorbeeld te geven: #MeToo, dat liet zien hoeveel grensoverschrijdend gedrag er jegens vrouwen is: sexistisch taalgebruik, ongewenste intimiteiten, aanranding, verkrachting, geweld, onderdrukking. Op verschillende media vertelden vrouwen over het onrecht dat hun aangedaan was, daar gaven ze concrete voorbeelden van. Al dat geweld is niet zomaar uit de lucht komen vallen, maar is begonnen in de gedachten van mannen, hoe ze vrouwen zien en over vrouwen spreken.

3. Die woorden van Jezus zouden je behoorlijk wanhopig kunnen maken. Je doet oprecht je best om het goede te doen, en dan wijst Jezus op je binnenkant. *Hou dan maar op!* Goed zijn is al niet altijd gemakkelijk, maar volmaakt zijn dat lukt niemand! Fijn, die Jezus!

Als je de Evangelieën leest, kom je nooit een Jezus tegen die mensen die het goede zoeken afwijst, of een Jezus die mensen die flink de mist in gaan veroordeelt. Waar Jezus wel overduidelijk een hekel aan heeft, is zelfgenoegzaamheid en schijnheiligheid.

We kunnen heel gemakkelijk naar anderen kijken en denken "zo slecht ben ik gelukkig niet" of "dat zal mij niet overkomen". Door op de binnenkant te wijzen, laat Jezus zien dat niemand "zonder zonde" is. Want, laten we eerlijk zijn, van binnen hebben we allemaal wel eens gevoelens en gedachten die we liever niet met anderen delen... Soms zelfs gevoelens waar we niet om gevraagd hebben en waar we zo snel mogelijk van af willen!

In die zin zijn we dus allemaal heel kwetsbaar en hebben we de hulp en de ontferming van God nodig.

Ik richt mij nu even tot de mensen die al langer christen zijn, chronisch christen. Die vragen zich nu waarschijnlijk af: maar vraagt God dan niet van ons dat we in alles volmaakt zijn en heilig? Dat vraagt God inderdaad van ons. En al die geboden die kunnen ons toch niet heilig maken? Dat kunnen ze inderdaad niet. Hoe moeten we dat dan zien?

Dit is mijn voorstel: God is onze Vader. Goede vaders en moeders willen dat het goed gaat met hun kinderen. Dus: hoe gaat het met je, kind? - *Niet zo goed, ik ben heel depressief.* Nou, dat bedoelde ik eigenlijk niet, ik bedoelde: doe je het goed? Gaat het goed op school, haal je goede cijfers, zijn de leraren tevreden, spijbel je niet? Zo'n ouder zegt eigenlijk: het gaat goed met je, als je niemand tot last bent. God wil dat *het echt goed* met ons gaat, niet alleen dat we goed *doen*, maar dat we het goed maken. Dat we "heel" mens zijn, echt mens en niet "half", onecht...

Dat "heel zijn" worden we niet door regeltjes te volgen, maar door onszelf aan God toe te vertrouwen. Door onze kwetsbaarheid te erkennen i.p.v. zelfgenoegzaam te zijn. En door Gods hulp te aanvaarden: Heer ontferm U over mij, wees mij genadig, schep in mij een nieuw hart...

4. Iemand zei: "In CCG noemen ze Tien Geboden tegenwoordig de Tien Woorden. Maar, je moet toch ook wel eens wat, dus wat is er mis met geboden?" Goede vraag. Doen we ingewikkeld, is het woordspel? Maakt het uit?

Heel simpel gezegd: ze heten in de Bijbel "de woorden" en niet "de geboden". "Dit zijn alle woorden die God tegen Mozes gesproken heeft" (Ex. 20) Het gaat dus om God die spreekt en niet in de eerste plaats om wat *wij* moeten doen. En het eerste woord van God laat dat ook zien: "Ik ben de HEER jullie God, die jullie uit Egypte, uit het slavenhuis, heeft bevrijd". God heeft iets gedaan, God is zijn volk tegemoet gekomen en daardoor zijn ze andere mensen geworden en God wil dat ze als nieuwe mensen gaan leven.

God is ons tegemoet gekomen en gezocht in Jezus. We zijn nieuwe mensen geworden! God wil dat we gaan leven als nieuwe mensen. De aanwijzingen die Jezus geeft, laten dat ook zien. "Als je oog je doet struikelen, ruk het uit". "Als je rechterhand je doet struikelen, hak hem af".

Als we dat heel letterlijk zouden nemen, en ik kijk om mij heen, dan hebben we hier alleen maar volmaakte mensen! Wat Jezus bedoelt, is: zorg ervoor dat je ver uit de buurt blijft van slechte dingen door ze bij de wortel aan te pakken. Wat begint als een onschuldige gedachte, kan uitgroeien tot een groot probleem. (In de Joodse Bijbeluitleg heet dat "een hek om de Torah zetten").

De volgende keer dat je een leuke meisje ziet (of een leuke jongen), en in gedachten alvast haar knoopjes losmaakt (ongevraagd!), maak ze weer vast, wend je ogen af en zeg: Vergeef mij, wees mij genadig, schep in mij een nieuw hart. Tenzij dat leuke meisje je eigen vrouw is, dan mogen jullie elkaar naar hartelust uitkleden...

5. Tot slot: de apostel Paulus zegt, in navolging van Jezus: "[Alle] geboden kun je samenvatten in dit ene **woord**: Je zult je naaste liefhebben als jezelf." In plaats van 613 geboden die verschrikkelijk zwaar en moeilijk zijn, ééntje om het makkelijk te maken. Dat is in ieder geval de gedachte die veel mensen hebben. De vraag is natuurlijk of Jezus het echt gemakkelijker maakt.

Ik denk van niet. Regeltjes kun je doen, goed of fout. Liefhebben vraagt dat je je in de ander verplaatst, dat je nadenkt over de gevolgen van wat je zegt en doet. Wat in de ene situatie goed is, kan in de andere situatie helemaal verkeerd zijn. Liefde doet een beroep op ons hart en geweten, vraagt van ons dat we onszelf helemaal geven en aan elkaar ondergeschikt maken. Liefde gaat over ons hele leven, de hele mens: hoe we tegen elkaar doen, hoe we over elkaar spreken en hoe we over elkaar denken.

Wat God van ons vraagt is niets minder dan ons hele leven, maar Hij is dan ook de God van het Leven die zijn eigen Leven aan ons gegeven heeft. Aan Hem zij alle eer en glorie!

Amen